

Tofiq Saleh

XX əsrin fevral axşamı

*(XX əsrin faciəsi:
1992-ci il 25 fevral axşamı
Xocalı yandırılan gündür)*

Yirminci əsrin fevral axşamı,
Göylərdə sönmüşdür, göylərin şamı...
Günəş ağırlaşıb, göyə qalxammır,
Ay donub, ulduzlar yerə baxammır.

Sabit səyyarələr, parlaq ulduzlar,
Çəkilib göylərin yeddi qatına...
O, yelkən qanadlı pəmbə buludlar,
Atlanıb, kükrəyən köhlən atına.
Çəkilib göylərin yeddi qatına!

Göyün də, yerin də səbri daralıb,
Qara bulud kimi rəngi qaralıb...
Əsən qara yellər, qopan küləklər,
Yəhərsiz, yüyənsiz köhlən çapırlar.

Min tufan qoparıb, yoldan sapırlar,
Yalqızcaq qurd kimi ulayır rüzgar.

Yolları, zərdə buz bağlayıb qar,
Gecənin ilan tək uzanıb dili.

Qar, boran, şaxta, buz...hava sazaqdır,
Axı, kim bilirdi Xocalı eli.
Bir azdan odlara qalanacaqdır,
Faşist pusqudadır...topla tüfənglə,
Hücuma başlayır əsən küləklə!..

Qədim Qarabağı daşnaq yandırır!
Külək tuğyan edir, alovlandırır!..
Tanqlar uğuldayır, toplar dil açır!..
İnsanlar ölümdən-itimdən qaçır!..

Yanır od içində böyük bir bəşər,
Azəri yurduna "qalib gəlir" –şər!
Nə göyden kömək var, nə yerdən haray,
Qara buludlardan don geyibdir ay.
Görəsən hardadır, dünyanın gözü?!

Siinsin qanundan "ədələt" sözü.
Bu böyük dünyanın gözü önündə,
Başlanıb qırğınlar, ucuz ölüm də...
Torpağın köksündə dağ boyda bir dağ,
Qəhrəman Xan kəndi, qədim Qarabağ.

Yanır od içində bu böyük bəşər,
Haqqa "qalib" gəlir, zəfər çalır şər.
Bu necə fırtına, bu necə səddir,
İnsanlar yer üstə cəsəd-cəsəddir!
Xocalı yurduna bu qıyamatda!

Yağış tək hər yandan mərmə tökülür,
Milyonlar əzilir, insanlar ölür.
Çeynənir tanqların səpləri altı!
Bilmir ki, neyləsin qəhrəman şəhər,
Açılma ey sabah, doğma ey səhər.

...Ağaclar dimdikdir, dar ağacı tək,
İnsanlar asılır "dar" ağacından.
Qaçanın döşündən basırdı külək,
Xəstələr ölürdü yolda acından.

Boranda, şaxtada, qarda, sazaqda,
Qaçhaqçaq düşübdür bu dar ayaqda.
Dağ-dərə uzununu el ələndirdi...
Rak oğlu erməni durub qabaqda,

Böyük də, kiçik də, körpə uşaq da.
Hədəfə alınıb güllələndirdi...

Bu böyük dünyanın gözü önündə,
Bu fitnə övladı, o şər oğlu, şər.
Cəlladlar min hiylə, telə qururdu,
Qədim Qarabağı oda vururdu!..

Yanır od içində bu böyük bəşər!
Erməni! əzəldən xaindir bu ad,
Basqınçı, işğalçı, talançı, cəllad.
O faşist, o daşnaq, o şər oğlunu,
Yüz illər xalqımız duymamış heyhat!

Necə qız-gəlini dağdan atdılar,
Necə nər oğlunu oda çatdılar.

Bu qanlı faciə yaddan çıxarmı?!
Alova atılan oddan çıxarmı?!

Neçə igidləri əsir aldılar,
Qaranlıq zindana tutub saldılar.
Onların üzləri, əlləri də qan,
Baxırlar dar gözlü kor barmaqlıqdan.

Baxırlar Vətənə köks ötürülər,
Nizə kirpiyiylə od götürülər.
Əzaba, zindana dözse də onlar!
Neçə ixtiyarın,ağ birçəklərin,
Qızılgül nəfəsli al çiçəklərin.

Qoparıb çiyindən başın üzdülər,
O, məğrur, qəhrəman, mərd oğulları.
Cərgəylə divara, daşa düzdülər,
Daş kimi binaya, evə hördülər.
Efirdən, ekrandan bunu gördülər,
"Loğman" bıçağıyla, "Cərrah" əliylə.

Baş kəsən cəlladlar, əsirlərmizin,
Bədən üzvlərini ayırır bir-bir.
Satdığa qoyulur "ürəkləri " də,
"Baş" da, "bəyni"də, "böyrəkləri" də.
Qatı ermənidir satıcılar da,
Quduzdan törənmiş alıcılar da!..

Xəyaldan ayrılıb deyirəm görəni,
Bizim bu dünyanın divanı varmı?!
Bu qəmli tarixi, qəmli tarixi,
Bizim bu nəsilə heç unudarmı?!

XX əsrin fevral axşamı,
Göylərdə sönmüşdü, göylərin şamı?!
Dünya deyişirdi, tarix dönürdü,
Göylərin altında millət söndürdü?..
Tarix dayandımı, dondumu zaman?!

Hanı Qoç Koroğlu, hanı Qazan xan?
Hanı bamsı Beyrək, o tunc qəhrəman?!
İşğalçı düşməne verməyə aman,
Rüstəm-zal pəhləvan, Xətai hanı?!
Heyrətə gətirə bütün dünyanı!

Dağlar da titrəyə qılınc səşindən,
Yerlər də püskürə od nəfəsindən.
Düşmən tülküləşə hayqıran kimi,
Dağıda zəlzələ, sel qıran kimi!

Hanı Babək kimi qılınc çalanlar?!
Hanı qalxan tutub, yay-ox atanlar?!
Hanı at belinə quş tək yatanlar?!
Hanı dəli Domrul, o deliçanlar?!
Hanı Cavad xanlar, Fətəli xanlar?!
Çəkə qılıncını qeyli-qal sala!
Düşməndən intiqam qana-qan ala!

O, fateh, qəhrəman, məğrur oğullar,
Azər yurdunun torpaqlarından.
Yamyaşıl otlar tək göyəracəklər,
Yerdən də, göydən də doğulacaqlar.
Azəri yurdunun mərd əlləriylə,
Daşnaqlar yerində boğulacaqlar.
Donuzlar yurdundan qovulacaqlar.

24.02.2003